

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י' כסלו תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק כא | עמוד היומי: ברכות כא. | דף הכולל: ב"מ כז
דף היומי בהלכה: קע"ט א'.
מוסר: אהבת חסד - פרק ג' עד 'ואמרו חז"ל על הפסוק'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער השקר "ויש בענין השקר" עד שער האמת "אמר החכם"

אם בימי-שגרה מהווה הבית היהודי מקור לחוסן ולגבורה נפשית, בימים שכאלה - על אחת כמה וכמה!

בית שכזה, יזכה ללא ספק לל'כיפת-ברזל' מיוחדת!

מדוע אינכם מבינים שגם עתה - כאשר אני גומל חסד עם רעייתי,
ונושא עימי את האוכל לארוחת הצהריים - אני עושה מצווה
גדולה?

אה, הרי לא צריך להוסיף מילה על דברי-הפז הללו של מרן
ראש הישיבה. כי אכן לא רק מי שמקים מפעלי חסד ענקיים,
ועוזר לכל העולם כולו, הוא בעל חסד, אלא אדרבה; החסד
האמיתי-אמיתי מתנהל בתוך הבית פנימה.

ורק מי שידע שהעזרה לאשתו בבית היא מצוה גדולה, 'לפחות'
כמו עזרה לחבר ולאדם זר, יוכל למלא את תפקידו המשפחתי
באמונה-רבתי, ולהיות בעל נאמן לרעייתו. למרבה האבסורד צריך
להחדיר את התובנה הזו טוב-טוב למוח, ולהשתדל בכל היכולת
למלא אחר דבריו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל.

בימים אלה נדרשת שימת-לב מיוחדת ליצירת אווירה נעימה
הימים הקשים החולפים עלינו, עלולים לגרום לחצים גם
בתוך הבית פנימה, וממילא מוטלת החובה על כל בעל-בעמיו,
ועל כל עקרת-בית, להשתדל ביתר-שאת וביתר-עוז להדק את
חגורת-השלום, וליצור בביתם - למרות הכל, ולמרות האזעקות
החוזרות-ונשמעות - אווירה נוחה ונעימה.
ואל יאמר אדם, 'לא די שבתקופה כזו מוטלות עליי משימות
רוחניות של תגבור האמונה-והבטחון, התפילה ולימוד התורה,

הרב משה מיכאל צורן שליט"א

בדרשה שנשא הגאון רבי יהודא סילמן בבית הכנסת המרכזי
בליל חג הסוכות (כשהגאון המרא דאתרא שליט"א היה ברמת-
חן), סיפר הגאב"ד סיפור מופלא על ראש ישיבת פוניבז' מרן
הגרא"מ שך זצ"ל, המלמד אותנו כיצד להסתכל על הבית היהודי
שלנו, ועל הסיוע שצריך להיות בין הבעל לאשה.

בתקופה מסוימת, סיפר הגר"ס, כאשר אשתו הרבנית של מרן
זצ"ל היתה חולה, ולא יכלה לצאת מן הבית, היה בעלה הגרא"מ
שך דואג להביא לה מדי יום בשעות הצהריים, את מנת-האוכל
שהיא זקוקה לה.

כך היה מדי יום ביומו, הבחורים היו רואים את מרן זצ"ל נוטל
את הצלחות בידי ונושאן לביתו, כדי להאכיל את הרבנית ע"ה.

עם ניגשו כמה בחורים ואמרו להגרא"מ ש'אולי אין זה כבוד
התורה שראש הישיבה ייקח את הצלחות בידי, אז אנחנו מוכנים
לעשות זאת במקומו, ונביא את האוכל לרבנית, והכל יבוא על
מקומו בשלום'.

אמר להם מרן ראש הישיבה: 'תלמידיי היקרים, יש לי שאלה
אליכם; אם הייתם רואים אותי עכשיו נושא בידי את ארבעת
המינים בחג הסוכות, גם אז הייתם מציעים לי לישא במקומי את
הלולב והאתרוג? - בוודאי לא! ומדוע? כי אתם מבינים שאני
הולך לקיים מצווה גדולה של נטילת ארבעת המינים! ואם כן,

ועוד ועוד - אלא שדורשים ממני גם להתחזק ב'עבודת-הבית'?! לא בחוכמה שאל זאת. כי פשוט וברור שאם גם בימי-שגרה מהווה הבית היהודי את המקור לחוסן ולגבורה נפשית בס"ד, הרי בימים שכאלה - על אחת כמה וכמה, שנדרשת שימת-לב מיוחדת לחיזוק הקשר בין הבעל והאשה, מתוך מסירות ונאמנות אחד-לשני.

והדברים ישפיעו כמובן גם על כל הצאצאים, בראותם את אבא-ואמא דואגים אחד לזולתו, ואינם מתרגזים וכועסים כלל. ולכן, עבודת-הבית היא חלק משמעותי ביותר ממסכת החיזוקים שצריך כל אחד ליטול על עצמו בעת-צרה שכזו.

להחליט ולקבל על עצמו, שבשום מקרה הוא אינו מתרגז, ואפילו אינו מרים את הקול, אלא משתדל להרבות באהבה ואחוה, שלום ורעות. זו אולי משימה קצת קשה, אבל אי אפשר

להגדירה כמי שאין הציבור יכול לעמוד בה. וזה גם 'משתלם'... ובעצם למה במרכאות?... כי מי שמשתדל בימי הצרה-והמצוקה הללו להתנהג באצילות ובאורך-רוח, זָכור-זָכָר לו את ההנהגה הזו לאורך ימים ושנים, ודמותו ואישיותו תעלה לאין-ערוך בעיני בני-הבית, עד כדי כך שהוא יזכה להיווכח בעיניו, שדברים שבעבר היה קשה לו להחדיר בביתו, ועקרת-הבית והילדים לא בדיוק נשמעו לו, הרי שעכשיו - כשראו עם מי יש להם עסק - הם יכירו בכוח-מעלתו, ויצייתו לו על-אתר בכל מה שיוציא מפיו.

כדאי, כדאי מאוד, להתאמץ בכל היכולת ליצור בבית אווירה נוחה, ולבטל עד כמה שאפשר את כל הכעסים והמתחים. בית שכזה, יזכה ללא ספק לשמירה מיוחדת מן שמיא, ול'כיפת-ברזל' שתגן עליו מפני כל האויבים.

(קול ברמה - ביטאון רמת אלחנן)

והנה, הגרב"מ נעלם. הבחורים מחפשים ואינם מוצאים אותו. גם אני הייתי בין ה'מחפשים', ויצאתי מבנין בית המדרש לעבר ה'צריפים' הידועים של ישיבת כפר חסידים...

מאחרוני ממלכת ההוד וההדר של סלבודקה בתפארתה, מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל

הרב משה מיכאל צורן שליט"א

מאחרוני ממלכת ההוד וההדר של סלבודקה בתפארתה, דולה ומשקה מתורתם של מעתיקי השמועה, העמיד דורות של תלמידים מרביצי תורה ומוסר, זכה לקרב אלפי בני נוער לא רק לתורה, אלא לאהבת תורה אמיתית. ואלה מקצת-דמקצת מן התארים שנכתרו, ועוד ייכתרו, לראשו של מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל, ראש ישיבת 'עטרת ישראל' וחבר מועצת גדולי התורה, ומי שלמעלה מיובל שנים זכה להיות מגדולי מרביצי התורה והיראה.

לא זה המקום, ולא זו הבמה, להאריך בשבחיו של האי גאון וצדיק, שמן הסתם לא היה בן-תורה אחד בדור האחרון שלא נהנה ממנו, ומדברי תורתו הנלהבים. אבל יורשה לנו להעלות כאן מחזה שנצרב ונחרט במוחו של כותב השורות לפני כיובל שנים, בהיותו לומד בישיבת 'כנסת חזקיהו' בכפר חסידים.

מדי ליל-ששי היה רבי ברוך-מרדכי מגיע לומר 'חבורה' לפני בני הישיבה. היה זה כמובן עוד בטרם ייסד את ישיבת 'עטרת ישראל', וכיהן כר"מ בישיבת חברון. טובי הלומדים היו יורדים לחדר השיעורים בו נאמרה ה'חבורה', ומיותר יהיה לתאר ולפרט את הריחא דאורייתא שהורגשה שם.

באחד מרגעי-השיא התערב אחד הבחורים

גם המשגיח, מרן הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל, היה מגיע לשמוע

את הדברים חוצבי-הלהבות שיצאו מפיו של הגאון. ואגב, בהספדו על המשגיח, סיפר ראש ישיבת 'עטרת ישראל' שכל פעם כאשר כתב 'חבורה', הראה אותה לפני-כן לידידו רבי דב יפה, ורק כאשר הדברים עברו את שבט-ביקורתו, אמרם בפני בני ישיבת חברון.

המחזה שנצרב בזכרוני היה באחת הפעמים האחרונות שהגרב"מ הגיע לכפר חסידים. אם בכל פעם נאמרה ה'חבורה' בלהט האופייני של ראש הישיבה, הרי שבפעם ההיא זה היה כפול ומכופל. החל למן הרגע הראשון, ומן המילה הראשונה שיצאה מפיו, שילהב והדליק הגרב"מ את האווירה, וההתלהבות גדלה וּבְעָרָה מרגע לרגע. חדר השיעורים הלא-גדול הפך להיות מְלֻבָּן מרוב תבערה.

באחד מרגעי-השיא הללו ניסה בחור להתערב בדברי הגרב"מ, והעיר דבר-מה. ראש הישיבה, ברוב להטו ורגשי-הקודש שבערו בקרבו, האזין לדברי הבחור, אבל דחה אותם. מי שהביט באותו רגע בפניו של הבחור-השואל, ראה שהוא נפגע קמעה.

הגרב"מ המשיך לומר את ה'חבורה', והיא נמשכה הפעם הרבה מְעַבָּר לזמן הרגיל. בסיומה, המתינו הכל שראש הישיבה ייכנס - כדרכו - למונית שהסיעה אותו מירושלים. בדרך כלל הוא עשה זאת מיד בתום ה'חבורה'.

והנה, הגרב"מ נעלם. חשבו שאולי הוא מתעכב לצורך מסוים, ועוד כמה שניות יגיע למונית. אבל לא. הבחורים מחפשים ואינם מוצאים אותו.

לחבריו), הניח ידו על כתפיו, וביקש סליחה מעומק הלב. 'יתכן שלא הבנתי כראוי את דבריך, ולכן אני מבקש שתחזור שוב על ההערה שאמרת באמצע השיעור', ביקש-התחנן ראש הישיבה. וכך עמדו השניים, הגר"מ והבחור, ובמשך שעה ארוכה התדיינו וליבנו את ההערה שהושמעה. לפני פרידתם ביקש שוב ראש הישיבה סליחה ומחילה, ו'הבטיח' שלא יעשה זאת שוב.

סיפור מופלא זה מְשַׁלֵּם את כל תארי-השבח שהוזכרו לעיל, בהצביעו על הענווה המופלגת של מרן ראש הישיבה זצ"ל, ש'התחבאה' בין צלילי ההוד וההדר המלכותיים של סלבודקה. כאשר סיפרתי מאוחר יותר את הדברים למרן המשגיח זצ"ל, יצא אף הוא מכליו מרוב התפעלות, ומי שהכיר את המשגיח ידע שהוא לא התפעל מכל מעשה...

נלך בדרכיו, ונאהב ונאהיב גם אנחנו את התורה.

(קול ברמה - ביטאונה של רמת אלחנן)

גם כותב השורות היה בין ה'מחפשים', ויצא מבנין בית המדרש לעבר ה'צריפים' הידועים של ישיבת כפר חסידים. והנה להפתעתי אני רואה שם, על השביל, את הגר"מ, ולצדו בחור, וראש הישיבה משוחח איתו בהתלהבות ובאש-קודש. כשהתקרבת, ראיתי שמדובר בבחור ההוא שהעיר באמצע השיעור, ונפגע...

במשך שעה ארוכה התדיינו וליבנו את הענין

מה התברר? - שלא רק אלה שישבו ליד הבחור הרגישו בכך שהוא נפגע. גם הגר"מ עצמו הבחין בכך בחושי המחוודים, אלא שמן-הסתם הבין ברוחב-דעתו שלא כדאי להגיב עתה על כך, ולהתנצל בפניו, כי יתכן שהבחור ייפגע מכך עוד יותר. בסיימו את ה'חבורה', עקב אחרי הבחור, וכשראה אותו עומד לבדו בפינה מסוימת, ניגש אליו במהירות (כפי שסיפר אחר-כך הבחור עצמו,

שמעתם? ברוך ה'! כשיש ילדים, אפשר לתלות בהם את הבעיות. מי שבר את הכוס? יענקל'ה... בשביל זה רחל חיכתה לבן ואף אמרה "ואם אין - מתה אנכי!"? רק בכדי שיהיה לה במי לתלות את הבלגן וחוסר הסדר שבבית? ... איך מבינים מאמר חז"ל כזה?

רחל ולאה למדו יסודות בהודאה

התחלנו לצעוד לכיוון האוטובוס, והסבתא פנתה אלי ושאלה אותי: "מה ביקשת?" עניתי לה: "ביקשתי את כל מה שכלה מייחלת, שהזיווג יעלה יפה, ויהיה שלום בית, שנזכה לזרע של קיימא, בנים ובנות צדיקים וצדיקות, ושתהיה לנו פרנסה טובה וכו'". "ומה את ביקשת?" שאלתי אני את סבתי. "כלום", ענתה.

"מדוע?" התפלאתי. "כשנעמדתי על יד קברו של רבי שמעון", הסבירה הסבתא, "התחלתי להודות לקב"ה על כל הטוב והחסד אשר עשה עמדי, ועם כל בריותי, ובעוד שאני באמצע להודות לו - באת אָתָּ וטפחת לי על כתפי ואמרת לי שצריך כבר לרדת למטה לאוטובוס. לא הספקתי לבקש! הייתי באמצע להודות!

הודאה גם על הפרטים הקטנים

אמר לכם עכשיו דבר נפלא, הטומן בחובו מסר עצום: רחל, כידוע, היתה עקרה, והיא אמרה ליעקב: "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי". הקב"ה שמע את תפילתה ונתן לה בן, והיא קוראת את שמו יוסף: "אסף אלוקים את חרפתי". על איזו חרפה מדובר? פירש רש"י: "כל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות

"הפעם אודה אֶת ה'" (כט, לה)

רחל ולאה מלמדות אותנו פרק חשוב בנושא ההודאה לקב"ה, כיצד יש להודות. מספרים שתלמיד של ה"חפץ חיים" זצ"ל בישיבת ראדין ניגש אליו ושאל אותו: "למדנו רבנו, כשלמדנו אצל הרב את כל הלכות תפילה, הרב לא לימד שיש להאריך בתפילה. גם במשנה ברורה זה לא כתוב. ואלו בפועל אנחנו רואים על רבנו שהוא מאריך בתפילה. הכיצד?" השיבו ה"חפץ חיים": "במישור העקרוני גם אני לא מאריך בתפילה, אולם מה יכול אני לעשות שכשאני מגיע ל'מודים' - אינני יכול לעזוב את ההודאה ולהתנתק ממנה!?"

רבי יהודה יוספי שליט"א סיפר מעשה שסיפרה לו כלה: לסבתא שלה יש מנהג שכל נכדה שמתארת היא לוקחת אותה, בין האירוסין לחתונה, למירון. גם עם הכלה הזאת היא נסעה למירון. כשהגיעו לשם הם ביררו בנוגע לאוטובוס חזור, ממירון לבני ברק. עמדו לרשותם שעה וארבעים דקות. לסבתא לוקחת העלייה במעלה ההר כעשרים דקות. עוד כעשרים דקות הירידה ממנו. עמדה לרשותן, אפוא, כשעה לתפילה בציון הקדוש. אני, מספרת הכלה, תפסתי פינה בקבר של רבי אלעזר, וסבתי תפסה פינה בקבר של רבי שמעון, כל אחת שקועה בתפילתה. עברה שעה וכמה דקות, ניגשתי לסבתא וטפחתי על כתפיה: "עלינו לזוז. הירידה לוקחת זמן ולא כדאי שנפסיד את האוטובוס"

סירחונה, משיש לה בן תולה בו. מי שבר כלי זה? בנך. מי אכל תאנים אלו? בנך".

שמעתם? ברוך ה'! כשיש ילדים, אפשר לתלות בהם את הבעיות. מי שבר את הכוס? יענקל'ה... בשביל זה רחל חיכתה לבן ואף אמרה "ואם אין - מתה אנכי!"? רק בכדי שיהיה לה במי לתלות את הבלגן וחוסר הסדר שבבית?... איך מבינים מאמר חז"ל כזה?

את השאלה הזאת שואל ראש ישיבת חברון, הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, בספרו "שם דָרְךָ", וביאר, שבוודאי המטרה העיקרית של רחל היתה להיות שותפה של יעקב אבינו בהקמת בית ישראל. אבל היא מלמדת אותנו פרק בהודיה לקב"ה! לפעמים מתפללים לשידוך, מתפללים ומתפללים, וברוך ה' הגיע השידוך, ואז הפה מתמלא בהודאה להשי"ת על השידוך. אבל מסביב לעצם מציאת השידוך יש עוד הרבה פרטים קטנים של סיעתא דשמיא. פה בדירה, שם ברהיטים, פה במציאת כולל לבעל, שם במציאת מקום עבודה לאשה. אבל מודים להשי"ת רק על השידוך. אומרת לנו רחל: תלמדו פרק בהודאה לה'! יש להודות לא רק על הדברים הגדולים, אלא גם על הדברים הקטנטנים! והיא קבעה את הלימוד הזה בשמו של בנה, יוסף: "אסף ה' את חרפתי". תזכרו את המסר הזה לדורות: להודות גם על הדברים הנלווים.

לאה חידשה הודאה על זמני קושי

אבל, דבר גדול יותר למדנו מלאה, וזה באמת פלאי פלאות: הגמרא (ברכות ז ע"ב) אומרת: "אמר רבי שמעון בר יוחאי: מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה לה', עד שבאה לאה והודתה, שנאמר: הפעם אודה את ה'".

וידועה השאלה, כלום באמת לאה היתה הראשונה שאמרה תודה לקב"ה? הרי כל מפעל הכנסת האורחים של אברהם אבינו נועד כדי ללמד את הבאים בצל קורתו להודות לקב"ה! ואם כך, כשלאברהם אבינו נולד בן, בהיותו בגיל מאה, היתכן שהוא לא הודה לקב"ה? הרי אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה, אפילו מצות עירוב תבשילין, ולבטח הודה לה' ובירך בשם ומלכות ברכת "הטוב והמטיב" על לידת בנו.

זאת ועוד, המדרש (בראשית רבה כב, יג) אומר, שכשהקב"ה קיבל את תשובתו של קין - אדם הראשון הודה לקב"ה ואמר: מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה'.

נו? אדם הראשון לא הודה לקב"ה? אברהם אבינו לא הודה לקב"ה? רק לאה? איך מבינים מאמר חז"ל כזה - "מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה לה' עד שבאה לאה והודתה"?

הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל בספרו "אבן ישראל" כתב דבר עצום:

כל ההודאות שנאמרו עד לאה היו הודאות על מאורעות טובים ושמחים. לאה סבלה ייסורים קשים מאד. אתם מכירים מישהו שהעיניים שלו השתנו מרוב בכי? אני לא. רק על לאה נאמר: "ועיני

לאה רכות". למה? על החיים הקשים שהיו לה. היא ידעה איזה שידוך מצפה לה... כולם אמרו: גדולה לגדול וקטנה לקטן... גם כשאביה הכניס אותה לחופה עם יעקב - באיזו צורה משפילה נעשה הדבר. יעקב רוצה להתחתן עם רחל, ודוחפים לו את לאה... היא הרגישה שנואה. היא הרגישה שרחל היא עיקרו של בית. כל החיים היא הרגישה לא נוח. והיא בוכה ובוכה עד שענינה נעשו רכות.

היחידה בעולם שחידשה להודות לקב"ה גם על הימים החשוכים, המייסרים - היתה לאה! היא הבינה שהטעם לכך שהיא זכתה לקבל יותר מחלקה הראוי לה, ולזכות לבן רביעי - הוא משום אותן תפילות ובכיות, שהתפללה ובכתה בשעות הקשות. הקב"ה מקבל כל תפילה ושומר אותה. "הפעם - כשנולד לי ילד רביעי - אודה את ה' - אני מבינה רטרואקטיבית שהתפילות שהתפללת ברגעים הקשים, המאכזבים - הם שהובילו לטובה.

אבי ז"ל זכה לשמש בקודש את האדמו"ר, קדוש ה', רבי אהרן מבעלז זיע"א, שאיבד אשה ושמונה ילדים עם כל הקהילה בגליציה. הוא הגיע בניסי ניסים לארץ ישראל והיה האדמו"ר הראשון כאן בארץ.

הרב הרצוג הגיע אליו כדי לנחם אותו, ואמר לו: "אני רוצה לאחל לרבי שלא יהיה לו יותר צער בחיים". האדמו"ר הסתכל עליו כמו שמסתכל תרנגול בבני אדם ואמר בתמיהה: "שלא יהיה לי עוד צער? מעולם לא היה לי צער! חז"ל אומרים 'כשם שמברך על הטובה כך יברך על הרעה' - כל ימי בירכתי והודיתי לה' על כל מה שהביא עלי, וכל מאן דעביד רחמנא - לטב עביד".

ואת זה חידשה לאה: "הפעם אודה את ה'" - גם על הימים הקשים. ועד כדי כך שהיא מנציחה זאת לדורות עולם. לכל עם ישראל קוראים "יהודים". למה? הרי לא כולם באו משבט יהודה? מדוע לא קוראים לכל אלו שבאו משבט לוי "לוויים"? מדוע אין ראובנים, שמעונים?

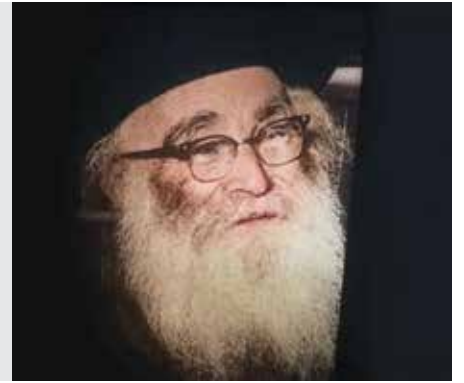
אומר רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל: הכל על שם "הפעם אודה את ה'!" לדעת להודות לקב"ה על הכל, בין על החלקים השמחים והטובים, ובין על החלקים שנראים לנו פחות טובים ושמחים.

הגמרא (שבת לג ע"ב) מספרת, שלאחר שרבי שמעון בר יוחאי יצא מהמערה - חותנו, רבי פנחס בן יאיר, יצא לקראתו והכניסו לבית המרחץ, והיה מחליק ומשפשף את בשרו. הוא ראה שלרבי שמעון יש בקעים וסדקים בגופו, מהישיבה הממושכת בחול המערה. רבי פנחס פרץ בבכי ואמר: "אוי לי שראיתך בכך". ענה לו רבי שמעון: "אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך - לא מצאת בי כך". הפסגות שאליהן העפלת, כל תורת הקבלה - הכל בא לי מאותם ימים שבהם סבלתי והצטערתי במערה.

וזהו שאמרה לאה: זכיתי להקים את השבטים, יותר משאר האימהות, בזכות מה? בזכות אותם רגעים חשוכים, אותם רגעים מייסרים, שלא הייתי אהובה אלא שנואה, ולא הייתי עיקרו של בית ודאגתי ובכיתי שאני עלולה ליפול בחלקו של עשו - זה הביא לי את כלל ישראל.

(רבי יעקב שיש שליט"א - דורש טוב בראשית)

כך עשה אָמֵן החינוך המהפך בדעת ההורים על ילדם, עד שגדל לאחד מגדולי מרביצי התורה!

לפעמים כל עתידו של הילד החניך תלויה רק בצורת היחס שאנו מתייחסים אליו...

השיחה, ר' אריה בחכמתו החל לדבר בשבחו של הילד, הוא האריך לשבח ברוב התפעלות את ישרותו וטוב ליבו, והתייחסותו ברצינות ובאחריות לכל הלימודים.

הוא הראה בפניהם כמה ציונים משובחים שהוציא הילד במבחנים השונים שנערכו בתלמוד תורה, וסיפר עד כמה הצוות מרבה לדבר בשבחו של תלמיד נעים הליכות זה. מתחילה היו ההורים מבולבלים קמעא, הם היו בטוחים שגם בחיידר הוא תלמיד קצת עצלן, ועל כך באו הנה כדי לטקס עצה כיצד להעלותו על דרך המלך, והנה שומעים הם כאן אינפורמציה הפוכה בדיוק! המנהל הרוחני והצוות כולו ממש מרוצים מילדם, אט אט החלו להפנים שאין זה כל כך 'כצעקתה' כפי שחשבו...

הם יצאו ממשרדו של רבי אריה בתחושת שמחה והקלה עצומה, כמי שאבן גדולה נגולה מעל ליבם.

בדרכם הביתה רכשו מתנה יקרה לילדם האהוב, וכשחזר מן החיידר התקבל להפתעתו בשמחה ואהבה גדולה, ההורים סיפרו לו על ביקורם בתלמוד תורה, ועל השבחים הרבים שהרעיף עליו המנהל הדגול.

רבי אריה הצדיק המשיך מצידו לעקוב תקופה ארוכה אחר חינוכו של ילד זה, ולאחר עוד כמה שיחות טובות ומועילות שכאלו עם ההורים, בהם חזר והדגיש בפניהם את מעלותיו הרבות של הילד וחשיבות נשמתו הגדולה, חל שינוי עצום לטובה באווירה שבבית, הקולות יחדלון והשמחה והשלום אהבו, ולימים התגדל אותו תלמיד ונעשה לאחד מגדולי מרביצי התורה שבעיר הקודש ת"ו.

ללמדנו פרק חשוב מאוד בתורת 'טיב החינוך', שלפעמים כל עתידו של הילד החניך תלויה רק בצורת היחס שאנו מתייחסים אליו. כשמתייחסים אל הנער בדרך הטוב, להעריכו לעודדו ולרוממו, זוכים לראות הצלחה מופלגה בחינוך הבנים!

(הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א - טיב הקהילה)

אחד מנקיי הדעת בירושלים של מעלה בדור שלפנינו, היה הצדיק הירושלמי המפורסם רבי אריה לוי זצ"ל, משגיח תלמוד תורה וישיבת "עץ חיים" שבתוככי ירושלים ת"ו. הוא היה אמן החינוך, התייחסותו לכל ילד וילד שבתלמוד תורה היתה כבנו יחידו ממש, כשהוא מרעיף אהבה עצומה במסירות אין קץ לתלמידיו.

יום אחד הופיעו במשרדו זוג הורים מודאגים, ששפכו 'תלונות' רבות על הבן יקיר שלהם הלומד בחיידר. הוא מתעצל מעט בקימתו בבוקר, מתעצל בהליכתו לישון בערב, אינו מסדר את בגדיו וצעצועיו בקפידה מדי יום, אינו מברך את ברכתיו כראוי, ועוד כהנה וכהנה שלל רב של פגמים...

מתוך כל אותם טענות ומענות שהטיחו ההורים, הבין ר' אריה בפקחותו שהדבר החמור ביותר, שממנו לא דיברו ההורים, הוא עצם האווירה העכורה השוררת בתדירות בבית. מזה עידן הוא הבחין בדוק של עצבות הנסוך על פניו של הילד, ככל שניסה לדובבו ולעודדו ולשמחו לא עלתה בידו. עתה התבררה לפניו סיבת הדבר, כשפיהם של ההורים תמיד מלא רק בדרישות תביעות ופקודות, והרוח בבית גדושה בכעסים לחצים ומתחים, הרי כל זה מעכיר את האווירה וממרר את טעם החיים.

המדובר היה בילד טוב למדי, בינוני ומעלה, ולא מן החלשים והגרועים כלל, כפי שניסו ההורים להציג. הוא אמנם לא היה מן המצוינים והעילויים הבולטים בהצלחתם, אבל מן הטובים והישרים שבכיתתו, ילד שר' אריה תלה בו תקוות רבות, ואמר עליו שאם רק ינצל את הזמן כראוי עדיו לגאון!

כשהבין ר' אריה את אשר לפניו, כאב ליבו מאוד על הטעויות הרבות שעושים ההורים הללו בחינוך בנם, ולאחר ששמע את כל דבריהם וטענותיהם, אמר:

עתה אציג נא אני בפניכם, הורים יקרים, את התרשמותי מבנכם היקר בהתנהגותו בחיידר. וכאן חל מפנה עצום באופי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הוא "בחר" לאבד את האקדה השני, בדיוק באותו מקום ממש בו איבד את האקדה הראשון לפני חצי שנה, ומכל האנשים בעולם דווקא אני מצאתי אותו!

מעשה באקדה סיכות...

כשסיימתי את הרשימה והאובד לא אותי, הנחתי לנושא. חלפה לה מחצית השנה. היום יום חמישי בצהרים, אני יוצא מהשטיבלאך מהורהר... כבר יום חמישי בצהרים והגיליון השבועי עוד לא נכתב... אני לא נוהג לחפש סיפורים אלא ממתין שהקב"ה ימציאם אלי... ביציאה מהשטיבלאך, אני רואה על אדן החלון, ניחשתם? אקדה סיכות! לא סתם אקדה, אלא את אותו אחד שראיתי בידיו של הר' הברפלד בפעם האחרונה, ועליו כמובן מוצמדת תווית עם שמו ומס' הטלפון שלו! כשמיהרתי להתקשר אל הר' הברפלד הוא לא ענה, אלא המהם "נו נו" כאומר שהוא באמצע הלימוד. רק בין הסדרים בצהריים הוא חזר אלי, והופתע עד מאד לשמוע שאני זה שמצאתי גם את האקדה השני... מתברר שאוזני הטעו אותי, והוא לא מתגורר כלל ברמת שלמה אלא בשכונה אחרת בירושלים. והוא גם ניסה כמה פעמים להתקשר אלי ולא הצליח עד שאבד ממנו מספר הטלפון... הפעם סיכמנו במפורט היכן ניפגש, וזכיתי ב"ה לקיים מצוות השבת אבידה בהידור פעמיים. עכשיו תחשבו על זה, ר' מנחם מדביק מודעות כל שבוע ב180 בתי כנסת! ומתוכם הוא "בחר" לאבד את האקדה השני, בדיוק באותו מקום ממש בו איבד את האקדה הראשון לפני חצי שנה, ומכל האנשים בעולם דווקא אני מצאתי אותו, כך שזיהיתי אותו מהפעם הקודמת, וידעתי בבירור ששני האקדחים שייכים לאותו אדם! אמרו נא לי אחי; מה היא ההסתברות הסטטיסטית לכך שאבד פעמיים את אותו הכלי באחת מתוך מאה ושמונים מקומות? ואל תחשבו שר' מנחם מאבד כלי כזה כל שבוע. כשהתקשרתי אליו הוא מיד זיהה שאני הוא המוצא של האקדה הראשון. מה שמוכיח לנו שוב: מה שנגזר על אדם לא תוכל שום בריה לשנות, ואם לא נגזר על ר' מנחם להנזק, אז הכלי שלו יחזור לידי, בדרכים הכי פחות צפויות!

מספר הרב מרדכי הכהן מלאכי שליט"א: סיפורנו מתחיל לפני כחצי שנה. אני נכנס לתפלה בשטיבלאך, ועל אדן החלון שלפני הכניסה מונח לו "אקדה סיכות" מהדק קיר, לא מהסוג הפשוט, אלא כלי מקצועי שעלותו כמאתיים שקלים. תהיתי מי משאיר דבר כזה כהפקר, והנחתי שכנראה הגבאי באמצע איזה עבודה. עבר שבוע ואני רואה שוב את האקדה על שולחן אחר. הבנתי שהוא אבד למישהו. לא היה שום סימן זיהוי על האקדה, לקחתי אותו עמי על מנת לנסות לאתר את בעליו. תליתי מודעות גדולות בבית הכנסת, אך איש לא פנה אלי. עברה תקופה. ערב אחד, אחרי תפלת מעריב בשעה מאוחרת בלילה, אני רואה אברך בעל הדרת פנים עומד בכניסה לשטיבלאך ומצמיד מודעות לקיר באמצעות אקדה סיכות, דומה לזה שמצאתי. - ר' יהודי, שמא אבד לך אקדה כזה כמו שאתה אוהב בידך? הוא ענה לי שאכן אבד לו, והוא אף הראה לי את האקדה החדש שהוא רכש במקומו של האקדה האובד, כשעליו הוא כבר הצמיד תווית עם שמו ומספר הטלפון שלו. מתברר שקוראים לו מנחם הברפלד והוא מתגורר ברמת שלמה בירושלים. הוא אברך כולל ששוקד על תלמודו בימים ובלילות הוא מדביק מודעות לפרנסתו. הוא ישמח מאד לקבל לידי את האקדה האבוד. אבל עכשיו השעה מאוחרת מדי. החלפנו בינינו טלפונים, וסיכמנו שבביקור הבא שלו בביתר ניפגש ואשיב לו את אבידתו. בימים שלאחר מכן ניסיתי להתקשר אליו מספר פעמים ולא היה מענה. בהמשך - הפתק שעליו הוא רשם את הטלפון אבד ממני. הוא גם לא התקשר אלי, והצטערתי על מצוות השבת אבידה שנמנעה ממני. מכיון שזכרתי ששמו הברפלד והוא מתגורר ברמת שלמה, התחלתי לבלוש בין מכירי בשכונה הירושלמית, מי מהם מכיר מישהו בשם הברפלד. הגעתי לכמה כאלה, אבל כשהתקשרתי אליהם ושאלתי שמא הם מתפרנסים מהדבקת מודעות הם הגיבו בטון נעלב משהו... לא ברור מה מעליב, אבל לך תשנה את העולם...

מדוע יעקב ביקש מלבן ללכת רק לאחר שיוסף נולד?

ומדוע ייחס את לבן לנחור סבו ולא לבתואל אביו?

יעקב 'שִׁלְחָנִי וְאֶלְכָה אֶל מְקוֹמִי וְלֹאֲרָצִי', שיעקב לא יעזוב אותם ללא הסכמתו.

הכתב והקבלה: דרך האדם לעורר את מה שבלב חברו לעשות לו. באופן טבעי, ליבו של לבן היה אמור לחוש שיעקב מתכוון לברוח ממנו. יעקב בחמתו הרבה ובעורמתו, היה מראה ללבן שכביכול טוב לו עמו, 'עַל בְּלֵי הַגִּיד לֹא', התנהג איתו באופן שליבו לא הרגיש שיעקב עומד לברוח ממנו.

רבי זלמן סורוצקין: הפועל 'ברח' מסמן רק הליכה בחפזון, לא דוקא 'בריחה' מפני משהו, כפי שאמר בלק לבלעם 'וְעַתָּה בָּרַח לָךְ אֶל מְקוֹמְךָ'. משמעות המילה 'כִּי בָרַח' במונח 'דהא', ולכן לא הגיד לו, שהרי הוא בורח.

"וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעֶתֶם אֶת לְבָן בֶּן נַחוּר וַיֹּאמְרוּ יִדְעֵנוּ" (כט, ה)

ומדוע ייחס את לבן לנחור סבו ולא לבתואל אביו?

רד"ק: נחור היה ידוע ובעל השם, ונכבד יותר מבתואל, כפי שאמר לבן 'אֵלֶּהִי אֲבֹתָי וְאֵלֶּהִי נַחוּר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ' (לקמן לא, ג).

רבינו בחיי: על פי הכלל "בני בנים הרי הם כבנים" (יבמות סב ע"ב), ייחוס לבן לסבו, כמוהו כייחוסו לבתואל אביו.

כלי יקר: יעקב רצה לבדוק מה טיבו של לבן, הוא לא שאל את אנשי העיר אם הם מכירים אותו או לא, היה ברור לו שאנשי מקומו מכירים אותו. הוא שאל אותם על מעשיו ועל ייחוסו, אם הוא מתייחס אחר נחור, שהיה איש תם וישר, או אחר אביו בתואל הרמאי. 'הִידְעֶתֶם אֶת לְבָן', אם הוא 'בֶּן נַחוּר', שדומה לו בתולדה. על כך השיבו לו: 'וַיֹּאמְרוּ יִדְעֵנוּ', שהוא בן נחור ומתייחס אחריו ודומה לו במעשיו.

מתוך ספרי 'תורתך שאלתי' - לימוד פרשיות התורה בדרך שאלות ותשובות, שנכתבו ע"י הרב חגי ולוסקי

להערות, מייל office@shaalti.co.il

"וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן שִׁלְחָנִי וְאֶלְכָה אֶל מְקוֹמִי וְלֹאֲרָצִי" (ל, כה)

מדוע יעקב ביקש מלבן ללכת רק לאחר שיוסף נולד?

ב"ב קכג ע"ב: "מאי שנא כי אתיליד יוסף? אמר ליה: ראה יעקב אבינו שאין זרעו של עשו נמסר, אלא ביד זרעו של יוסף, שנאמר 'וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֶשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהָבָה וּבֵית יַעֲשָׂו לְקֵשׁ' (עובדיה א, יח)".

רבי יונתן בן עוזיאל: לאחר שילדה רחל את יוסף, אמר יעקב ברוח קודשו, שבית יוסף עתידים להיות כמו שלהבת, שיכלו את בית עשו, ועל כן מרגע זה, חש שאינו מפחד מעשו וצבאו, ופנה ללבן ואמר לו: 'שִׁלְחָנִי וְאֶלְכָה אֶל מְקוֹמִי וְלֹאֲרָצִי'.

רשב"ם: יוסף נולד כשנשלמו שבע השנים הנוספות שעבד עבור רחל. ומשהושלם חובו ללבן, ביקש יעקב לשוב לארצו.

"וַיֹּגִיב יַעֲקֹב אֶת לֵב לְבָן הָאֲרָמִי עַל בְּלֵי הַגִּיד לֹא כִּי בָרַח הוּא" (לא, כ)

הרי מובן שיעקב לא יגיד ללבן שמתכוון לברוח, מה החידוש בכך?

אברבנאל: התורה כתבה את הסיבה ל"גניבת דעתו" כביכול, שכשהגיע אליו יעקב, (בתחילת הפרשה) לא אמר לו שבורח מפני עשו, בעקבות מריבה ביניהם. לבן סבר שיעקב מתכוון להשתקע, ולא חשב שיברח ממנו, 'עַל בְּלֵי הַגִּיד לֹא', יעקב לא אמר לו מפני מה הגיע אליו מבית אביו.

ספורנו: ביאור המילה 'על' הוא מלבד, כדוגמת 'על עולת התמיד'. יעקב הראה שכביכול אינו מרגיש איבה כלפי לבן, 'על בְּלֵי הַגִּיד לֹא', שלא אמר לו שמתכוון ללכת והמשיך לנהוג, כאילו מתכוון להמשיך ולעבוד אצלו.

אור החיים: ביאור הפסוק 'עַל בְּלֵי הַגִּיד לֹא', שהבין לבן מבקשת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מה הסיק החפץ חיים מכך שהעולם לומד בספר חפץ חיים?

בבא קמא דף כ"א

הכלב שנטל

האם הנך מכיר לו טובה על זה שהעולם לומד בספר חפץ חיים, האם הנך מחזיק לו טובה על שהעולם מכבד אותך וקורא לך ע"ש חיבורך חפץ חיים, אם אין אתה מכיר זאת, הרי טרם סיגלת לעצמך מדה טובה שיש בו בכלב."

(בדידי הוה עובדא - הח"ח, חייו ופעלו)

"האם הנך מכיר טובה להשי"ת על שחננך דעה ובינה לחבר את הספר חפץ חיים" פעם אחת במוצ"ש שמתחילים לומר סליחות שמע אחד המקורבים כיצד החפץ חיים מוכיח את עצמו כשהוא בוכה ומתמוגג מדמעות ואומר: "ישראל מאיר האם הנך מכיר טובה וחסד לשי"ת על שחננך דעה ובינה לחבר את הספר חפץ חיים,

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

מי שאכל עוגה והחליט שלא לאכול עוד וחזר בו - האם צריך לברך שנית?

האכילה; (ויש שהחמירו עוד בדבר, ולדעתם, מיד כשגמר בדעתו לסיים את אכילתו, עליו לברך ברכה אחרונה, ואין להוסיף ולאכול אף עם ברכה ראשונה).

ויש שנראה מדבריהם, שמחלוקת זו אינה אלא בנוגע לאכילת פת ומיני מזונות, אך מאכלים אחרים דינם כשתיה. ומחלוקת זו לא הוכרעה, ולכן, אף בפת ובמיני מזונות, אין לאכול עוד, כיון שמספק אסור לברך, ומאידיך, אסור לאכול ללא ברכה.

[שו"ע, קעט, א, משנ"ב ג, ד, ו, ח ורט, שעה"צ ט, וביה"ל ד"ה ואפילו, ד"ה אם, וד"ה אין; בו"מ דרשו, 9 ור"12]

מי שאכל או שתה, וגמר בדעתו במפורש שלא לאכול ולשתות עוד, או שאמר "הבה נברך", כלומר, הבה נברך ברכה אחרונה, ולאחר מכן החליט לשתות עוד - צריך לברך ברכה ראשונה לפני השתיה.

אולם, אם החליט לאכול עוד - יש אומרים, שאינו צריך לברך שנית לפני המשך האכילה, ואף לא על השתיה הנטפלת לאכילה הנוספת, כיון שדרכו של אדם להימשך מאכילה לאכילה, ואינו מסיח את דעתו מאכילה באותה מיידיות שבה מסיח את דעתו משתיה; ויש אומרים, שדין האכילה כשתיה, וצריך לברך שנית על

אילו דברים נחשבים בזמננו כ'היסח הדעת' מהאכילה לכל הדעות?

"הבה נברך". ואמירת "הבה ניטול מים אחרונים", יש שכתב, שאינה נחשבת כהיסח הדעת.

ויש שהורה, כי בזמננו שרגילים לאכול ללא הסדר שהיה קיים בימים קדמונים, אין אדם מסיח דעתו לגמרי מאכילה אלא כאשר קיים הכרח לכך, כגון שממתינה עבורו מונית, או כשבירך ברכה אחרונה. ואם סיים את סעודתו והצטרף ל'זימון', נחשב הדבר להיסח הדעת, משום שהזימון נחשב כתחילת ברכת המזון.

[משנ"ב קעט, ז, וביה"ל א, ד"ה ואפילו; בו"מ דרשו, 6, 4 ור"10]

בהמשך לאמור: מי שגמר בדעתו לסיים את אכילתו, או שאמר "הבה נברך", ועזב את מקום אכילתו - נחשב הדבר כהיסח הדעת לכל הדעות; ומאידיך, אם סילק את כל האוכל מהשולחן, אך לא גמר בדעתו בפירוש לסיים את אכילתו, ולא אמר מאומה - לכל הדעות אין זה נחשב להיסח הדעת (לענין אכילה).

ומזיגת הכוס לקראת ברכת המזון, וכן אמירת 'על נהרות בבל' או 'שיר המעלות' - נחלקו הפוסקים אם הן נחשבות כאמירת

האזינו לתוכנית 'הפוח בל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

האם מותר לשתות בין מים אחרונים לברכת המזון?

ברכה ראשונה לפני האכילה, ואם אוכל פת, יטול את ידיו ללא ברכה; אך לכתחילה אין לעשות כן, משום שלדעת ראשונים רבים הדבר אסור, מאחר וכבר התכונן לברכת המזון.

ומי שיצא מבית הכסא בסמוך לברכת המזון - ונוהג במקרה כזה לברך 'אשר יצר' לפני ברכת המזון - יש אומרים, שצריך ליטול ידיו פעם נוספת לאחר אשר יצר, כדי להסמיך את נטילת מים אחרונים לברכת המזון; ויש חולקים.

[שו"ע קעט, א, משנ"ב, ב, רט, שעה"צ, ג, וביה"ל ד"ה עד; בו"מ דרשו, 1 ו 3; וראה שם ז, 5]

חכמינו ז"ל תיקנו ליטול 'מים אחרונים' בסוף סעודת פת, ולברך ברכת המזון מיד לאחריה, ולפיכך, לאחר נטילת מים אחרונים אסור לאכול ולשתות, לדבר - אף בדברי תורה - או לעסוק בענין שאינו קשור לברכת המזון, ואף להשתהות יותר מכדי הילוך עשרים ושתים אמה (10.56-12.68 מטרים, לשיטות השונות), בטרם יברך ברכת המזון.

ואם דיבר או עסק בענין שאינו קשור לברכת המזון - יטול את ידיו שנית בסמוך לברכת המזון. ואם לאחר נטילת מים אחרונים החליט להמשיך באכילתו - יש אומרים, שרשאי לאכול, ויברך

* ההולך ממקום למקום ואוכל בעת הליכתו, רשאי להמשיך לאכול אף במקום שאינו רואה ממנו את המקום שבו החל באכילתו, משום שמתחילה אינו קובע לאכול במקום אחד אלא תוך כדי הליכה, וממילא כל מקום שהולך בו נחשב כמקום האכילה. ואכן, אם בתחילה קבע לאכול במקום אחד, ולאחר מכן החליט להמשיך ולאכול תוך כדי הליכה, אינו רשאי לעקור ממקומו הראשון ללא ברכה.

* מי שנרדם באופן ארעי במהלך אכילתו, אף אם ישן במשך כשעה, אין השינה נחשבת כהיסח הדעת מהאכילה, ואינו צריך לברך שנית כשיתעורר.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן ליטול ידיים בכוס חד פעמית?

אך ללא ברכה. ויש אומרים, שיש עליו שם כלי ככל הכלים, ומותר ליטול בו לכתחילה, עם ברכה. ויש מהמתירים שכתבו, שמשום הידור מצוה ראוי להשתמש בכלי רב פעמי.

ואם מייחד את הכלי (המוגדר כחד פעמי) לשימוש רב פעמי - אף לדעת חלק מהמחמירים, יש עליו שם כלי. וכוס חד פעמית העשויה מנייר, מצוי שהיא מטפטפת, ולכן יש לוודא לפני הנטילה שאינה מטפטפת.

[שו"ע קנט, א, ומשנ"ב ב; בו"מ דרשו, 1]

כלי מכל חומר שהוא - מתכת, פלסטיק, זכוכית, חרסינה, עץ, וכו' - כשר לנטילת ידיים. ופוסקי זמננו דנים בנוגע לכלי חד פעמי, אם הוא נחשב ככלי לענין זה: יש אומרים, שאין לו שם כלי כלל, ולא מחמת שאין חשיבות לחומר שממנו הוא עשוי, שהרי כלי מכל חומר שהוא כשר לנטילה, אלא משום שמוצרו על דעת להשתמש בו רק פעם אחת ולהשליכו לאשפה.

ויש אומרים, שאם אין כלי אחר, ניתן ליטול בכלי חד פעמי,